

Màfia russa: deu anys indefinibles

Allò que se'n sap solament és la part més espectacular i agressiva d'un sistema de relacions que travessa tots els sectors socials de Rússia. Mai tan poca gent no s'havia enriquit tant i tan de pressa.

Quan el periodista Vitali Koròtix va denunciar la presència "de delinqüents i criminals" entre els delegats a la Conferència del PCUS que el 1988 va instituir la *glasnost*, pocs s'imaginaven que al cap de deu anys la criminalitat russa tindria connexions a quaranta països i que es descobriria més poderosa i violenta que no pas la Cosa Nostra italiana i els càrtels colombians plegats.

Però allò que se'n diu la màfia russa només és la punta de l'iceberg d'un sistema de relacions corruptes i criminals que permeen la societat russa: des dels pinxos de mercats que extorqueixen quiosquers i dones que fan la venda ambulat, fins a la trama político-econòmica que es perd pels despatxos del Kremlin (ja no es parla de la Màfia de Sverdlovsk per designar el clan que va portar Ieltsin al poder) passant per les expressions mafioses més "clàssiques" i entenedores, vinculades a la prostitució, a la droga, al joc i a tota mena de gangsterisme.

Aquest sector "clàssic" i equiparable als clans de Sicília i de Manhattan sempre ha existit a Rússia. Sembla que Stalin havia intentat d'eradicar-lo, però en adonar-se del seu poder es va estimar més de domesticar-lo i d'assignar-li el control del tràfic de proveïments dels camps de concentració.

Brèjnev i l'estancament foren l'escenari d'una nova etapa mafiosa. Brèjnev va permetre al seu gendre Anatoli Txurbànov que s'enriquís amb el comerç il·legal del cotó de l'Uzbekistan.

Aquest va ser precisament el primer dels grans robatoris d'estat de-

nunciats per la *glasnost*, gràcies a la qual els ciutadans soviètics van saber que la màfia russa de la cort de Brèjnev era formada per dotze "famílies" vinculades a la briva del joc, dels hotels i dels comerços. El 80% dels membres d'aquestes famílies eren militants del PCUS.

La *glasnost* va poder informar d'aquests episodis, però la *perestroika* en va originar de més complicats. Quan la desregulació del sistema socioeconòmic va entrar en contacte amb les pulsions més depredadores, el resultat va ser la catàstrofe. Tot el que no va ser privatitzat per subhastes fraudulentés va ser conquerit per l'extorsió i l'assalt kalàixnikov en mà, en el pillatge més grandios contemplat per la història contemporània en un país industrialitzat en temps de pau. Mai tan poca gent no s'havia enriquit tant i en tan poc temps.

Els principals beneficiaris del gran robatori són ara els primers

interessats a denunciar "l'economia criminal" que pot atènyer el 40% del PIB, present en 50.000 empreses, que dona feina a tres milions de persones i que té entre 80.000 i 120.000 bandits, segons dades i informes que varien segons la conjuntura i l'objectiu. No pocs dels "bandits" i "criminals" ara denunciats han estat companys de viatge d'oligarques amb vocació de burgesos respectables i que continuen implicats en l'evasió mensual dels 2.000 milions de dòlars que se sumen als 300.000 llargs que ja hi ha dipositats als bancs estrangers. Rússia ocupa la quarta posició del rànquing mundial de països corruptes, només darrere Nigèria, Colòmbia i Bolívia.

Identificar la màfia russa és tan difícil com voler clarificar els components d'una nebulosa. Iuri Afanàssiev va ser dels primers que ho va intentar i ara reconeix que va fer curt dient que era la meitat de la vida russa. L'economista i líder del liberalisme progressista, Grigori Iavlinski, va arribar a dir: Tots som la màfia, quan va veure els resultats de la privatització. I el periodista Iuri Xekotikhin, el primer a denunciar que la criminalitat formava la base de la banca privada, va arribar a tenir a les mans cartes que li enviava gent desesperada perquè les fes arribar als "nostres dirigents mafiosos". Eren encapçalades amb frases com ara "Estimada màfia: m'adreço a tu perquè ets l'única que em pot ajudar". Eren missatges idèntics, va dir Xekotikhin, als que es rebien a la seu del Comitè Central del PCUS.

Les expressions mafioses més clàssiques, com la prostitució o el joc, només són la punta de l'iceberg d'un sistema de relacions corruptes que permea la vida russa. L'"economia criminal" pot atènyer el 40% del PIB del país.

Llibert Ferri